

[Wilhelm]

er stort anlagte, eller hvad de nu er; den vil vedblive at være der, selv om man kunne skabe en eller anden ordening – hvad jeg ikke tror på, men lad os nu tale om det rent teoretisk – der ikke havde helbredsmæssige skadevirkninger. Det har vi klart og tydeligt gjort rede for både denne gang og ved alle de lejligheder i de forløbne 3–4 år, vi har diskuteret dette, og da vi oprindeligt fremsatte det samme forslag i forbindelse med retsplejereformen i 1978. Ministeren har altså ikke grund til at undre sig over, at vi ikke sidder og klapper i hænderne over hans forsøgsordning eller hans undersøgelse, eller hvad det nu var, det skulle kaldes.

Så var der det om kundgørelserne. Ja men her må ministeren være meget dårligt orienteret. Kundgørelserne er en ringbindssamling, der bliver justeret løbende. Så sent som i dag har folketingets bibliotek fået rettelsesblade til den; det får løbende rettelsesblade, og det er à jour med dem. Vi har ringet til rigspolitichefens kontor for at høre, om der var noget nyere på den pågældende kundgørelse fra 1978, som drejer sig om registrering og specielt registrering af børn under 15 år. Der er ikke noget nyere. Folketingets bibliotek får præcis de samme rettelsesblade, som politistationerne får. Der er ikke sket nogen ændring af denne kundgørelse. Det var der ikke, da vi havde drøftelserne her, det var der ikke, da jeg lavede forslagene i slutningen af september 1981, og det var der heller ikke, da vi stod her i salen i oktober 1981 og ministeren sagde, at han havde ændret den. Det var der heller ikke, da han en måned efter skrev det i Politiken og jeg så gik op og checkede på folketingets bibliotek, om der var kommet nogen rettelsesblade. Der var ingen rettelsesblade. Der blev ringet til rigspolitichefens kontor, og det blev bekræftet, at det sidste, der var udsendt om registreringskundgørelser og -bestemmelser, var det fra 1978, som vi har citeret. Og jeg har som sagt gjort mig den samme uløjlighed her til formiddag. Der er ikke tale om, at man venter, til man har et helt nyt sæt ringbind, og man venter heller ikke af hensyn til VS' forslag B 8 om at offentliggøre alle disse kundgørelser eller nogle af dem. Der er tale om, at de løbende bliver justeret, og det gælder ikke bare politistationerne; folketingsbiblioteket er inde i den samme mølle og får den løbende justering, men der har ikke været

nogen justering af denne kundgørelse om registrering.

Justitsministeren (Ole Espersen):

Jeg skal sørge for, at retsudvalget med det samme får oversendt de nye instrukser, der gælder vedrørende registrering af børn, de instrukser, som vi har talt om her, og som hr. Wilhelm nævnte til sidst.

Knud Lind (FP):

Der har været talt om registrering af børn, og hr. Wilhelm har ikke kunnet konstatere, at der er kommet nogen ændringer. Nu ved jeg ikke, om det muligvis kan skyldes, at man har lavet et nyt system med EDB-terminaler m.v., og man kunne jo eventuelt have fået sat det ind i den instruksbog, men ikke i den anden, rigspolitichefens kundgørelse, som hr. Wilhelm taler om.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Om identifikation af myndighedsudøvende polititjenestemænd).

[Af Wilhelm (VS) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 32. Fremsat 19/1 82).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 12–15 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

12) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af borgerlig straffelov. (Præcisering af begrebet »privatlivets fred«).

[Af Wilhjelm (VS) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 33. Fremsat 19/1 82).

13) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om radio-kommunikation. (Pressens og borgernes adgang til at aflytte politiets radio).

[Af Wilhjelm (VS) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 34. Fremsat 19/1 82).

14) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om rettens pleje. (Behandling af klager over politiet).

[Af Wilhjelm (VS) m.fl.]

(Lovforslag nr. L 35. Fremsat 19/1 82).

15) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om offentlighed omkring retningslinjerne for politiets arbejde.

[Af Wilhjelm (VS) m.fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 8. Fremsat 19/1 82).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Justitsministeren (Ole Espersen):

De almindelige bemærkninger, jeg kom med om de lovforslag, vi lige har behandlet, gælder også de forslag, som blev nævnt her, og som nu er til behandling.

Erik B. Smith (S):

Heller ikke jeg skal komme med et langt indlæg på dette tidspunkt af eftermiddagen. Jeg skulle måske til hr. Wilhjelm sige, at jeg beklager egentlig, at man ikke på sekretærmødet kunne opnå enighed, men når så hr. Wilhjelm samtidig bebrejder medlemmerne, at de ikke har ajourført deres argumenter som led i denne debat, kan jeg forstå, at han dels havde nogle forventninger om, at den ikke kom, dels fandt, at den burde komme, eller hvordan det nu skal opfattes.

For så vidt angår pakken her kan jeg i det store og hele henvise til folketingets forhandlinger den 5. november 1981, sp. 1849-1852, hvor jeg som ordfører for socialdemokratiet havde lejlighed til at klargøre vores holdning til den.

For at hr. Wilhjelm ikke skal være usikker på, hvad det egentlig var, vi sagde, vil jeg

citere min afslutning, hvor jeg gør opmærksom på, at disse forslag omhandler meget væsentlige problemer på retsområder, hvor vi bestemt trænger til en snarlig afklaring. Men jeg sagde samtidig, at efter vores opfattelse var de fremsatte forslag ikke egnede som udgangspunkt for det videre arbejde med de rejste spørgsmål.

Inger Harms (SF):

Disse lovforslag og beslutningsforslaget med det fælles sigte at styrke retssikkerheden og de demokratiske rettigheder, som VS her har fremsat, har i hvert fald for de flestes vedkommende SFs sympati. Også vi finder, at balancen mellem hensynet til retssikkerheden og hensynet til retshåndhævelsen har forskubbet sig til skade for retssikkerheden og de demokratiske rettigheder.

I øvrigt skal jeg for en nærmere gennemgang af de enkelte lovforslag henvise til første behandling i forrige samling den 5. november 1981, sp. 1862.

Jeg skal her kun beskæftige mig med enkelte af lovforslagene, som vi i socialistisk folkeparti finder uhyre væsentlige.

På baggrund af den stigende mistillid, der er her i landet mellem borgere og politi, kan jeg ikke lade være med at undre mig over, at politiet har en sådan modvilje mod undersøgelser af klager over politiets handlinger. Det virker urimeligt, at det kun er 6 pct. af samtlige klager over politiet, der fører til en nærmere undersøgelse. Andre bliver således afvist som værende grundløse.

Jeg vil gerne benytte lejligheden her til at spørge ministeren efter nogle resultater som følge af den ændring, der fandt sted i foråret 1981, hvor lokalnævne blev udvidet med en advokat. Ministeren har tidligere givet udtryk for, at man måtte give de nye lokalnævneregler mulighed for at vise deres levedygtighed i praksis. Mon ikke et år skulle være tilstrækkeligt, eller skal vi vente endnu længere på resultatet?

SF kan således erklære sig enig med VS i, at der bør findes en instans, hvor det er muligt at klage over politiet, og hvori politiet ikke selv har plads. Det kan ikke være rimeligt, at politiet skal være med til at undersøge og bedømme klager over sig selv.

Et andet punkt, vi er enig med SF om, er, at retningslinjer for politiet bør være offent-

[Inger Harms]

ligt tilgængelige. Hvis politiet ikke selv medvirker til en større offentlighed om deres arbejde, vil det medføre en stadig stigende aggression over for de enkelte politifolk og hele begrebet politi i særdeleshed.

Jeg skal her til sidst nævne, at vi i vort parti stadig stiller os tvivlende over for de to lovforslag, der angår fotografering af offentlige personer og adgang til aflytning af politiets radio. Vi kan ikke indse, at det skulle være nogen fordel for befolkningen, og er bange for, at det vil blive brugt til nyfiken interesse, men vi er villige til i udvalget at se på en ændret formulering af lovforslaget vedrørende en præcisering af begrebet »privatlivets fred«.

Vi lover at se positivt på forslagene i udvalget.

Knud Lind (FP):

Disse skindemokratiske forslag, som VS i denne pulje fremsætter, viser, at VS også har sans for de små ting i tilværelsen.

I L 32 er vi helt enige i uniformsregulativene. I § 113 a, stk. 2, skriver man:

»Under udførelsen af politiets rent administrative opgaver kan polititjenestemanden ligeledes optræde i civil. Under udførelsen af andre politimæssige funktioner, herunder patruljering og opretholdelse af den offentlige fred, skal polititjenestemanden optræde uniformeret.«

Jeg har tidligere sagt til hr. Wilhjelm, at der er nogle opgaver, man ligesom aner er noget studenterhybelfantasi. Lad os bare tage en opgave som tvangsindlæggelse. Hvis man da kommer i uniform, er det ikke noget, lægerne ser med glæde på, og man får det at vide med det samme. Man ønsker under ingen omstændigheder politifolk i uniform ind på hospitalet ved en tvangsindlæggelse.

I § 113 b står der:

»En civil polititjenestemand, der retter henvendelse til en person, skal, inden ærinde fremføres, uopfordret forevise politiskiltet på en sådan måde, at han sikrer sig, at den pågældende person er klar over, at han er legitimeret til at udøve politimyndighed.«

Jeg er sikker på, at § 113 b og lovforslaget i øvrigt vil glæde adskillige personer bag Kremles tykke mure, f. eks. KGB.

VS er i øvrigt efter L 33 at dømme meget sky over for blitzlamper og fotografering,

mens man selv har en mani for at samle på fotos af uniformerede personer m.v.

I L 34 mærker man partiets vældige interesse for radioamatørvirksomheden. Nu skal vi alle sammen hænge på i æteren og kontrollere, om politiet nu også taler pænt og overholder radioproceduren. Atter et kontrolforslag rettet mod politiet.

For så vidt angår lovforslaget vedrørende behandlingen af klager over politiet ser forslagsstillerne helt bort fra, at vi i dette ting for kort tid siden har vedtaget ret store ændringer i sammensætningen af lokalnævnene. Der er kommet en advokat, vel at mærke en forsvarsadvokat, ind i lokalnævnene. Det er et spørgsmål, om vi ikke bør vente og se, hvilke resultater denne på sin vis noget bombastiske ændring, der er kommet, eventuelt kan medføre.

For at hr. Wilhjelm ikke skal gå helt tomhændet hjem, vil jeg gerne sige om L 35 vedrørende behandlingen af klager over politiet, at jeg personlig gerne så, at det ikke var politiet selv, der undersøgte klagerne over politiet. Selv om det er mit personlige indtryk, at politifolk er mere skrappe i undersøgelserne – og frænde er jo frænde værst – er jeg sikker på, at selv om de undersøger meget grundigt, vil der alligevel være en antydning af, at de nok er sammenspiste eller har talt om tingene, så den undersøgelse reelt ikke er noget værd. Det er måske noget, man kan tale om vedrørende det forslag. Der er jo mange andre steder – det kunne man måske også tale om – f. eks. Advokatrådet, Tandlægerådet osv., hvori der sidder folk fra den pågældende branche. Det, som trænger sig mest på, er jo denne undersøgelse, men den finder jo reelt også sted i de andre råd og foretages også af kolleger.

Men ser man på disse lovforslag, som i dag er kommet frem som en helhed, minder de jo reelt om sidste akt i Hamlet. Sådan vil det nemlig være, hvis de blev vedtaget. Og gud ske lov bliver de ikke vedtaget!

Nør Christensen (CD):

Lovforslag nr. L 32 om identifikation af myndighedsudøvende polititjenestemænd vil efter centrum-demokraternes opfattelse hindre politiet i civil tjeneste i at udføre en lang række af de pligter, politiet i øvrigt er pålagt, jfr. retsplejelovens § 108.

[Nør Christensen]

Ifølge denne paragraf er det politiets opgave at opretholde sikkerheden, fred og orden og foretage det fornødne til forhindring af forbrydelser. Som nævnt vil uniformering på en række områder lægge store hindringer i vejen for politiets arbejde – jeg tænker her i første række på skygning af f. eks. narkohandleren. Netop på dette specielle område er det nødvendigt, at politimanden tilpasser sig det miljø, han optræder og færdes i. Centrum-demokraterne er enige i, at politiumiformen klart må og skal adskille sig fra andre uniformer, således at der ikke på nogen måde kan være tvivl om, at det er en polititjenestemand, man står over for. Vi mener også, at den nuværende uniformering af politiet opfylder disse betingelser, og derfor ser vi ingen grund til ændring. Justitsministeren er jo bemyndiget, jfr. loven, med hensyn til udrustning, uniformering og uddannelse, og der er for nærværende ikke behov for ændringer på dette område.

Med hensyn til ændring af den borgerlige straffelov og præcisering af begrebet »privatlivets fred« er det også CDs opfattelse, at der her er tale om at lægge hindringer i vejen for politiets arbejde, men det kan jo heller ikke overraske nogen med det kendskab, vi har til VS. Paragraffen, som vi kender den i dag, afskærer ikke politiet fra at fotografere som led i efterforskningsopgaver, men bestemmelsen taler jo om, at fotograferingen skal være uberettiget, og det må være sådan, at bestemmelsen ikke kun omfatter private.

I bemærkningerne til lovforslaget tales der om fotografisk dokumentation. Må jeg gøre opmærksom på, at fotografisk dokumentation kan være noget svævende. Som mange vil vide, har jeg 11 års erfaring som politiasistent, heraf en del af tiden i København. Jeg har her oplevet visse dele af pressen, der havde fotografisk dokumentation, men de pågældende blade taler ikke om, hvad der gik forud. Ofte blev politiet hængt ud som rene voldsmænd, selv om der var tale om egentligt nødværge. Der kan altså være stor tvivl om den omhandlede fotodokumentation.

For så vidt angår radiokommunikation, L 34, må centrum-demokraterne også tage afstand. Begrundelsen herfor er først og fremmest, at der meget ofte over politiets radio udsendes oplysninger, der er fortrolige. Det er oplysninger, som vel, hvis de kommer til

offentlighedens kendskab, kan krænke privatlivets fred, et begreb, som VS jo netop har ønsket præciseret. Det er altså ind imellem noget svært at følge VS' argumentation. Der er efter centrum-demokraternes opfattelse ingen som helst grund til at oplyse om fortrolige personlige forhold. At der for nærværende aflyttes af pressen og forbyrderne, som det fremgår af bemærkningerne, er intet argument for en legalisering af forholdet. Det ville være det samme som at konstatere, at når der dræbes et vist antal mennesker om året, kan man lige så godt legalisere det.

Modsætningsvis vil centrum-demokraterne langt hellere udstyre politiet med radioanlæg, som vanskeligt lader sig aflytte; på den måde kan man sikre, at fortrolige oplysninger ikke kommer ud til offentligheden og pressen. Vi vil altså sikre os mod misbrug.

Med hensyn til L 35 om politiets behandling af klagesager er det værd at fremhæve, at folketinget for mindre end et år siden foretog ændringer på området. Det ville være helt naturligt at få et erfaringsgrundlag på området, og det skal dreje sig om i hvert fald en væsentlig længere periode end det ene år, vi kender nu.

Som nævnt har jeg 11 års erfaring som ansat ved politiet. Jeg har derfor kendskab til det niveau, størstedelen af klagerne befinder sig på, og derfor kan det ikke undre mig – i modsætning til forslagsstillerne – at 93 pct. afvises af nævnene. I modsætning til forslagsstillerne mener jeg, at der burde være begrænsninger i klageadgangen. Mulighederne herfor kan selvfølgelig drøftes, men det er mit indtryk, at der blandt politifolk i almindelighed er stor utilfredshed med at skulle besvare samtlige klager, bl. a. på grund af den tid, det tager, og det er også politimandens indtryk, at de fleste af dem er absolut grundløse, hvad man ser af de nævnte 93 pct. Derfor diskuterer man blandt politifolk den mulighed simpelt hen at undlade at besvare disse klager og så lade dem behandle i byretterne; det er måske ikke helt utænkeligt.

Lad mig i den forbindelse gøre en bemærkning til SFs ordfører, fru Inger Harms, som nævnte et eksempel vedrørende klagerne. Jeg vil nu godt understrege det niveau, vi befinder os på, med blot ét eksempel: en kvinde, der bliver stoppet, får stillet følgende spørgsmål: »Hvor meget har De drukket?« Det bliver der klaget over, og det bliver præ-

[Nør Christensen]

ciseret over for den pågældende polititjenestemand, at han skulle stille følgende spørgsmål: »Har De drukket?« Det er altså det niveau, man bevæger sig på, når man omtaler klager over politiet.

Beslutningsforslag nr. B 8 kan jeg også afvise på mit partis vegne. Det er aldeles ulogisk at afsløre politiets arbejdsretningslinjer for offentligheden. Jeg vil endda hævde det stik modsatte, at politiet har pligt til at undlade at offentliggøre det næste træk i et arbejdsforløb. Forslaget vil helt sikkert være med til at sænke opklaringsprocenten, og alene af den grund må jeg være imod et sådant forslag. Opklaringsprocenten er jo i øjeblikket aldeles lav.

Det kan i øvrigt undre mig, at VS anvender udtrykket hemmelighedskræmmeri. Som bekendt er VS ikke det mest åbne parti, vi har her i landet.

Jeg kan sammenfattende sige, at centrumdemokraterne tager afstand fra disse forslag.

Bernhard Bøjnsgaard (RV):

Også før jeg hørte CDs ordfører havde jeg bestemt mig til, at jeg i denne omgang specielt ville omtale forholdene omkring lokalnævne. Efter at have hørt CDs ordfører føler jeg det helt nødvendigt, at det kommenteres. Jeg er aldeles ikke i tvivl om, desværre, at mange politifolk, men heldigvis ikke alle, har den opfattelse, at klager burde man egentlig ikke spille tid på at besvare. Det var den udtalelse, der faldt heroppefra.

Men jeg skal som sagt nøjes med nogle mere generelle betragtninger i denne omgang, specielt om forslaget om lokalnævn, klageadgangen over politiet, og så for de øvrige forslags vedkommende henvise til, hvad jeg sagde første gang, også med hensyn til de forbehold, jeg dengang tog, især forbeholdet over for at gennemføre L 34 om politiets radiokommunikation.

Jeg vil gerne sige til indledning, at den ændring, der blev gennemført i 1981, efter radikal opfattelse var et så ubetydeligt fremskridt, at folketinget aldrig burde have ladet sig besnakke til at gennemføre det. Det vil jo blive brugt til at forhale et egentligt fremskridt på dette område. Jeg skal i den forbindelse minde om, at det var mig fuldkommen ubegribeligt, at SF og VS ikke kunne tage sig sammen til at stemme imod det, men nøjedes

med at undlade at stemme. Den radikale gruppe var den eneste, der stemte imod denne ændring. Vi vidste nøjagtigt, hvad den skulle bruges til, nemlig at forhale en egentlig behandling af dette forslag.

Jeg håber meget, at folketinget nu vil tage sig sammen til alvorligt at drøfte klageadgangen vedrørende politiet. Jeg mener, det er nødvendigt af hensyn til befolkningens retsbevidsthed og for at sikre et rimeligt forhold mellem vort politi og befolkningen. For hver, jeg havde nær sagt dag, der går med den måde, vi behandler klager over politiet på efter lovgivningen, sker der efter min opfattelse skade i forholdet mellem politi og befolkning, men måske burde vi også tage os sammen herinde til at drøfte, hvad det egentlig er, der er politiets rolle i et demokrati som det danske. Der er efterhånden for mange myndigheder, der tror, at man kan klare problemerne, f. eks. ungdommens problemer, ved blot at lade problemerne passe sig selv, men så reagerer ungdommen og besætter f. eks. Abel Cathrine Stiftelsen, der har ligget hen i seks år. Som der blev skrevet i Politikens kronik den anden dag: en skandale både af hensyn til, at det drejer sig om boliger, og af hensyn til selve bygningen, der er bevarelsesværdig. Man ville formentlig aldrig nogen sinde have tilladt noget sådant, hvis den var i privat eje. Og i Århus smøler man i 4 år med at bestemme, hvad man skal bruge en stor tekstilfabrik til, hvorefter man må lade den rydde ved politiets hjælp. Det er måske, når alt kommer til alt, den eneste undskyldning for, at politiet har den primitive opfattelse, at de er de eneste i dette land, der kan undersøge klager over sig selv og dømme sig selv, når danske myndigheder bruger politiet på den måde, og det var måske dér, vi burde starte. Hvad er det egentlig, vi ønsker af politiet? Er det virkelig, at det sættes ind som hjælp for myndigheder, der ikke tager fat om problemerne?

Må jeg sige om dette med klageadgangen, at der er dog vist grund til i den almindelige uvidenhed, der kommer til udtryk så mange steder fra, at gøre opmærksom på, at det var højesteretssagfører Thyregod, venstres folketingsmedlem, der vist først rejste dette spørgsmål og gjorde opmærksom på, at det måtte stride mod enhver retsopfattelse, at politiet skulle behandle klager over sig selv. Det var venstres justitsminister, Nathalie

[Bernhard Baunsgaard]

Lind, der sidst lovede, at vi skulle få en ændring, så politiet ikke beholdt stemmeretten, når de behandlede klager over sig selv. Det var socialdemokratiets justitsminister, Henning Rasmussen, der fulgte dette løfte op, og det var den nuværende justitsminister, der gik væk fra det og lod politiet beholde stemmeretten i lokalnævnene. Sådan ligger det.

Man kan vel også føje til, at hvis jeg ikke husker galt, skete der dog påtale tidligere, før vi fik lokalnævnene, i klagerne i sådan noget som 30 pct. af tilfældene, og i dag er det altså 7 pct. Tror man virkelig, at med de ubehagelige opgaver, som man nu i stigende omfang pålægger politiet, bl. a. at drive ungdommen ud, når den besætter tomme bygninger, der er sløset med fra vore kommunale administrationer, at der kun i 7 pct. af tilfældene er indgivet klager med rette? Tror man virkelig, når man ser, at i et tilfælde som på Byggeren i København, hvor man sætter de mest uerfarne politifolk ind for at klare det, nemlig eleverne på politiskolen, at det kun er i 7 pct. af tilfældene, en politimand kommer til at gøre noget, han ikke skulle have gjort? Jeg tror ikke på det.

Man kan selvfølgelig gøre det, som man gjorde dengang der blev anlagt en sag ved byretten i Århus: lade dommeren sige, at man må finde sig i, at en politimand af og til mister besindelsen, at han ikke altid tænker sig om, før han handler, men dette kan ikke være en retstilstand, at de mennesker, det korps, der i den grad har magten og bør have den, samtidig kan undskyldes i den grad og tro, at de alle sammen bogstavelig talt hver gang skulle optræde, som vi gerne ville have at de skulle, og som de sikkert selv ønsker at de kunne optræde.

Det var jo under valgkampen, den famøse dom i Århus faldt, og jeg blev skældt ud, fordi jeg opfordrede justitsministeren til at sørge for, at den blev appelleret. Den er heldigvis appelleret, for den kan vi ikke leve med. Den instruks, der blev udstedt i 1870'erne om, at politiet stødse i sit forhold til befolkningen skulle optræde velovervejet og roligt og gøre høflig indsigelse, var jo sat ud af spillet ved den dom.

Jeg synes, det er godt, og jeg tror, det ville være glædeligt, hvis lokalnævnene, som VS her foreslår – efter at hr. Wilhjelm er kommet hjem fra sin udenlandsrejse, lader det til, at VS er kommet til sans og samling på dette

område igen – for fremtiden alene skal tage sig af samarbejdet mellem befolkning og politi, medens der skal være et særligt politiklag. Jeg ved ikke, om dette er heldigt udformet i alle enkeltheder, om det er rimeligt, at folketingets ombudsmand udpeger de 3 politiombudsmand, man ønsker skal stå i spidsen for det kollegium, der skal dømme. Men selve opbygningen, at det er et uafhængigt organ, burde ingen i dette land være i tvivl om er det eneste rimelige i en retsstat.

Jeg håber, at CDs ordfører får ret i, at hvis ikke vi her kan tage os sammen, så drager politiet den konsekvens at sige: så besvare vi ikke klager i lokalnævnene, så ønsker vi, det skal i byretten. Gennem denne indsats fra politiet, som jeg stærkt opfordrer til at man følger, ville der være skabt rimelige retstilstande på dette område.

(Kort bemærkning).

Hagen Hagensen (KF):

Jeg har ikke taget del i denne debat, idet jeg under den forrige sag henviste til de bemærkninger, jeg havde gjort, da forslagene sidste gang var på. Men de afveje, vi nu synes at komme ud på med omtalen af lokalnævnene så indgående, som det er sket, gør, at jeg vil gøre nogle enkelte bemærkninger.

Jeg tror ikke, at det tjener noget fornuftigt formål for tiden at tage op til ny overvejelse, hvad der skal ske med hensyn til behandling af klager over politiets optræden. Vi havde det på sidste år og nåede frem til en ordning; jeg synes, vi skal prøve at se, hvordan den virker, før vi tager det op på ny. Jeg har haft mine tvivl i sin tid om, hvorvidt lokalnævnensordningen overhovedet var det rette, men nu har vi fået den, og nu enedes vi – stort set da – i fjor om at prøve på at få den til at fungere bedre, således at klageren fik den bistand, han skulle have, over for bl. a. politiet i klagenævnet.

Man har jo ønsket fra politiorganisationernes side at forblive i nævnene, og derfor undrer hr. Nør Christensens udtalelser mig. Det er undertiden ikke éns egen etat, man skal tale om, når man er i dette ting, det skal hr. Nør Christensen måske skrive sig bag øret. Kendsgerningen er, at han skader sin sag ved de bemærkninger, han kom med her i dag, mere end han selv aner. Det er helt givet, at hvis man kommer frem til, at man ikke vil

[Hagen Hagensen]

besvare klager o. lign., er det en arrogant form, som hans etat ikke står sig ved, når den selv har ønsket sig denne ordning. Det skal man huske på. Derfor undrer det os, der gerne vil dele sol og vind lige mellem befolkningen og det ordenskorps, vi har, at høre sådan noget fra en, der er i etaten. Det tjener ikke noget godt, og jeg tror, man skal afholde sig fra de ting.

Jeg håber, at denne debat nu hører op; vi kan tage det op i udvalget til overvejelse og drøftelse, men lad os dog lade være med at afspore en debat om dette.

(Kort bemærkning).

Nør Christensen (CD):

Det kan godt være, at det er en primitiv holdning, disse politifolk har, men ikke desto mindre er det altså en kendsgerning. Jeg er selv ansat inden for etaten, hvad jeg har gjort opmærksom på. Jeg gjorde også i den forbindelse opmærksom på, at man på grund af det niveau, vi somme tider befinder os på, ikke ønsker at besvare det; det er alt for tidkrævende, det er her, skoen trykker. Må jeg i øvrigt gøre opmærksom på, at politimandens rolle i lokalnævnet er, at han ytrer sig, derefter har han ikke noget med sagen at gøre. Han kan kun ytre sig, og så er han færdig med den sag. Jeg understreger altså – jeg forstår, det har givet anledning til en vis surhed – at det kun er i de tilfælde, hvor klagerne har et niveau, der ligger langt fra, hvad man kan ønske sig.

(Kort bemærkning).

Knud Lind (FP):

Jeg vil godt sige til hr. Bernhard Baunsgaard, at det, at man sløser i den kommunale administration, berettiger så sandelig ikke gadens parlament til at begå lovovertrædelser vedrørende ejendomsretten af langt alvorligere karakter. Det er reelt det, hr. Bernhard Baunsgaard plæderer for.

Politiet må bruge den magt, der er nødvendig for at gennemtvinge et givet påbud. Ved brug af den mildeste form for magt holder man i realiteten demokratiet ved lige og sørger for, at de love, hr. Bernhard Baunsgaard m.fl. vedtager, bliver overholdt.

Når man blandt politifolk har talt om at nægte at besvare klager i form af notitser, så

er det reelt, som min kollega tidligere har sagt, fordi de har en sådan karakter, at man ganske enkelt ikke ønsker at køre videre i det spor.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

I anledning af det sidste, at sløseri ikke berettiger til besættelse af tomme bygninger: nej, lad det være understreget, bestemt ikke. Men man kan vel godt forstå, at unge i knebne situationer kommer til at begå noget, de ikke skulle have begået. Politiet skal så handle, det er klart deres pligt, men de kommer i uheldige situationer. De kommer i et modsætningsforhold til befolkningen.

Hertil kommer, at man har en klageadgang, der efter min opfattelse og alle tidligere undersøgelser er forkert. Jeg gør opmærksom på, at det, jeg siger, bygger på en betænkning, der var støttet af den daværende rigspolitichef, de to, der sad for politikorpset, de to, der sad for dommerne, de to, der sad for – ja, man kan nævne hvilke som helst myndigheder. Alle sagde, at det var en uting, at politiet skulle dømme sig selv og behandle klager over sig selv. Det har vi i dag, og vi er nødt til at komme væk fra det. Det er ikke korrekt, at politiet ikke deltager i behandlingen af klager. De er medlemmer af lokalnævnet, og det er lokalnævnet, der skal behandle klager. Selvfølgelig er de med, og det er det, der er det forkastelige, og det er det, der underminerer og ødelægger forholdet mellem politi og befolkning til skade for os alle sammen.

Inge Krogh (KrF):

Angående lovforslag nr. L 32 vil jeg gerne sige, at det er normalt, at politiet har uniform på, men i nogle tilfælde er det mindre hensigtsmæssigt, for ikke at sige ligefrem taktløst, f. eks. ved tvangsindlæggelser på psykiatriske hospitaler. Det er i de fleste tilfælde naturligt, at politiet viser politiskiltet på opfordring, men der kan være tilfælde, hvor det bestemt er uhensigtsmæssigt, f. eks. i efterforskningssager, og hvis politiet er omgivet af en forsamling, der er fjendtlig sindet.

Efter lovforslag nr. L 34 skal det være lovligt at aflytte politiets radio. I bemærkningerne står der, at enhver nogenlunde kvalificeret forbryder gør det. Man tænker, om det dog

[Inge Krogh]

ikke var muligt, at politiet fik et radiosystem, sådan at det ikke var muligt at aflytte meddelelserne.

I lovforslag nr. L 35 foreslås oprettelse af nye embeder, politiombudsmænd og et politiklagenæv. Det har været diskuteret meget her. Der har været en del uro omkring lokalnævne, og det har været diskuteret meget rundt i politikredsene. Der er sket en ændring af nævne for ikke så forfærdelig længe siden, og det vil være rimeligt først at se, hvordan det fungerer.

Wilhelm (VS):

Hr. Knud Lind triumferede efter sin sønderlemmende gennemgang af det her: det gik jo kun ud på kontrol med politiet. Det er godt set; det er faktisk det, vi selv kalder det; det er det, vi har skrevet i fremsættelsen, nemlig at det tredje bundt af disse retsplejeforslag har at gøre med kontrollen med politiet. Så det glæder mig da, at det er sivet ind. Det drejer sig faktisk om 5 forslag, der alle sammen har det tilfælles at få bedre offentlig kontrol med, hvordan politiet fungerer.

Med hensyn til det første af dem, det om identifikation, blev jeg belært af hr. Knud Lind og nu også af fru Inge Krogh om, at det ikke altid var hensigtsmæssigt, at politifolk mødte uniformerede. Hvad nu med f. eks. tvangsindlæggelser? Jeg kan godt fortælle både hr. Knud Lind og fru Inge Krogh, at i de 7 år, jeg har været retspolitisk ordfører – da vi er et lille parti, er vi sådan stillet, at vi kun har én af den slags og kun én, der har siddet i retsudvalget – er problemet med, at uniformerede betjente deltager ved tvangsindlæggelser, først af alle nævnt af mig både i retsudvalget og over for ministeren. Det er udtrykkelig nævnt i bemærkningerne til dette lovforslag, at det er et område, hvor vi mener, det er en skandale, at politiet alt for ofte ikke overholder de almindelige retningslinjer om, at de skal møde uuniformerede i forbindelse med tvangsindlæggelser. Det behøver man ikke belære os om, det er vi faktisk de første der har gjort opmærksom på. Man ville have set, at vi er opmærksomme på det problem, hvis man havde gjort sig den ulejlighed at læse bemærkningerne til forslaget; det står midt i anden spalte.

Der er jo på de her 5 forslags områder sket nogle ting, siden vi drøftede dem sidst.

Det gælder spørgsmålet om identifikation, som jo også omfatter andet end uniformering. Det omfatter almindelige legitimationskrav, og det kan undre, at den ene og den anden og ikke mindst korpsets medlemmer er så forbandede på de her forslag om legitimationskrav, eftersom legitimationskravene ikke er andet, end hvad der allerede står i kundgørelserne, men som bliver overtrådt. Uniformeringskravet er anderledes og mere præcist, men kravet om legitimation er intet andet, end hvad der står i kundgørelsen.

På dette punkt er der også sket nogle ting siden sidst. Frederiksbergsagen med den 75-årige invalidepensionist var ganske ny, da vi behandlede forslagene sidst. Den opstod efter, at forslagene var fremsat, og viste altså deres aktualitet, og det skete også med en række af de andre forslag. Problemstillingen blev øjeblikkelig aktualiseret i det virkelige liv. Men dengang kendte vi ikke udgangen på Frederiksbergsagen; den kender vi i dag. Selv om kundgørelsen om legitimation klart var overtrådt, betød en kombination af klagevejene, lokalnævnsbehandlingen og det særlige undersøgelsesretsmøde og den måde, det foregår på, og i sidste instans den følgagtighed, som justitsministre desværre så at sige systematisk udviser, at der ikke skete noget som helst ved denne klare overtrædelse af kundgørelsen om legitimation.

Om det næste forslag, om privatlivets fred, fotodokumentation, skal jeg kun sige, at jeg stadig væk beklager, at SF er så forbeholdne over for det. Det, det går på, er jo, at det skal være klart lovligt at skaffe sig fotografisk dokumentation for politiets arbejde, som det f. eks. har vist sig nødvendigt for at få stoppet det livsfarlige blokadegreb, som det f. eks. har vist sig nødvendigt, for at vi overhovedet fik kendskab til, at politiet med fotolinse registrerede deltagere i lovlige og fredelige demonstrationer. Det havde ikke kunnet lade sig gøre, hvis ikke man statuerede, at den form for borgernes, pressens, kontrol med politiet, også når det befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, ikke strider mod straffelovsbestemmelserne om privatlivets fred. Den præcisering er simpelt hen nødvendig af den grund, ikke for at man kan snage i offentligt ansattes forhold i øvrigt. Det fremgår også klart af bemærkningerne, at vi præcis har valgt den formulering, som var

[Wilhelm]

udformet i forbindelse med den oprindelige betænkning, der blev lavet, da man tog privatlivets fred ind i straffeloven.

Det hensyn til private, som CDs ordfører nævnte i forbindelse med radioaflytning, er jo allerede dækket af andre paragraffer. Det eneste, denne bestemmelse efterhånden har af reel virkning, er, at den beskytter politiet mod at blive kigget i kortene. Det synes vi er u hensigtsmæssigt, når alle ved, at så at sige alle dagblades politiredaktioner lytter til politiets radio og de tit kommer ud for at ligge med noget materiale, som er en dokumentation af ting, de mener er angribelige, men som de ikke kan komme frem med, for så får de selvfølgelig en sag på halsen for at have tappet politiets radio. Alle ved, at de gør det. Det er et utroligt hykleri hos de partier, som afviser dette forslag. Den nuværende regel har kun den ene konsekvens, at man beskytter politiet mod den kontrol, pressen faktisk udøver, men den kan ikke følge sagerne op, fordi den endelig ikke offentligt må røbe, at den faktisk aflytter radioen.

Så er der klageadgangen. Man henviser til den nye ordning, og jeg er ganske enig med hr. Bernhard Baunsgaard i, at den nye ordning bare var en afpareringsmanøvre, og at den selvfølgelig ikke giver nogen som helst forskel. Jeg vil dog sige, at hvis politiet begynder at gøre det, hr. Nør Christensen antydede at nogle betjente vil, nemlig undlade at bidrage til rapporter i forbindelse med klager, så sagen automatisk går til byretten, så skal man nok ikke være så tilfreds, som hr. Bernhard Baunsgaard synes at være med, at så har vi fået det ind under retslig kontrol. Nej, for det væsentlige problem er i virkeligheden, at det stadig væk – det ville det også være ved byretten, men det ville det ikke være efter vores forslag – er politiet, der undersøger klagerne, og retten ville være aldeles afhængig af, hvad den politiuundersøgelse førte til, og hvor den sagde stop. Derfor er det ikke nogen løsning. Løsningen er et helt uafhængigt organ, hvor det ikke er politiet, der skal undersøge klagernes baggrund og berettigelse.

Hr. Bernhard Baunsgaard var både denne gang og sidste gang ude med nogle morsomme bemærkninger om sit partis stilling og VS' lidt mere lurvede stilling ved behandlingen af den sidste ændring af lokalnavnene. Da det var en meget klar og meget markant

stilling, de radikale tog dengang, synes jeg, at vi alle sammen skal hæge om det, for det er så sjældent. Lad os bare glemme, at den stilling, man tog, måske ikke var så logisk. Det er så sjældent, vi ser en markant og klar stilling fra de radikale, så lad endelig hr. Bernhard Baunsgaard have den fornøjelse, og jeg vil med stor tilfredshed lytte til hans små skoser, hver eneste gang han får lejlighed til det på det grundlag.

Forslaget om offentliggørelse af retningslinjer for politiets arbejde drejer sig bl. a. om tåregasreglementet. Det var en helt ny sag, da vi havde det til behandling sidst, og dér har vi også set, hvordan det går; en fuldstændig stjerneklar overtrædelse af dette reglement. Da først vi fik det offentliggjort, kunne enhver se det, men alligevel var der ingen konsekvenser. I virkeligheden blev det kun muligt for offentligheden at efterprøve den sag, at offentligheden altså bedømte, om man havde overtrådt eller ikke overtrådt det, fordi vi sivede reglementet – det kan vi vist godt sige. Det er ikke særlig tilfredsstillende, for det betyder, at der i almindelighed ikke er skygge af offentlig mulighed for at kontrollere, om politiet overholder sine egne retningslinjer.

Når det gælder det generelle og helt principielle, så vil jeg erklære mig meget enig med hr. Bernhard Baunsgaard i, at det er politikernes ansvar, og det kan ikke være tilfredsstillende for politiet, at det bliver sat ind som en slags afleder af sociale problemer eller nedkæmper af sociale problemer. Det er politikernes ansvar, at politiet bliver benyttet på denne måde. Men når det gælder retningslinjerne for politiets arbejde, må vi alligevel kræve, at de er offentligt tilgængelige, så vi kan se, om de også selv påtager sig et ansvar ved at gå uden for de retningslinjer, som politikerne dog har afstukket for dem.

Ja, jeg vil kun til sidst sige, at jeg synes, det var interessant at høre CDs ordfører i denne sag. Det ser ud til, at hr. Knud Lind har fået en konkurrent. Jeg synes, at hr. Nør Christensen skal være velkommen i den rolle, og jeg tror, vi vil få stor fornøjelse af det i fremtidige retspolitiske diskussioner. Hidtil har det været lidt monomant kun at have Dupont, nu har vi også fået Dupont – man begynder ligefrem at kunne sige, at vi kan spore en vis korpsånd.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

For at der ikke skal være nogen tvivl om det, vil jeg gerne understrege, at hr. Wilhjem har ret i, at det ikke vil være tilfredsstillende, at klager behandles i byretten, for det er politiet selv, der kommer med undersøgelsesresultaterne. Jeg er overbevist om, at der af og til var faldet lidt andre domme, hvis vi havde haft en uafhængig undersøgelsesmyndighed.

Jeg vil gerne sige til hr. Wilhjem, at hvis den eneste undskyldning for, at VS ikke kunne tage stilling i 1981, dengang vi behandlede lokalnævnene, er, at det gør de radikale så tit, så må det have været meget svagt og uigenomtænkt.

Justitsministeren (Ole Espersen):

I anledning af bemærkningerne om lokalnævnene og fru Inger Harms' spørgsmål om, hvorvidt vi nu ikke snart skulle tage dem op til revision igen, når de nu har virket et helt år, skal jeg sige, at ændringerne først trådte i kraft den 1. august 1981, så de har altså kun virket et halvt år. Det har de såmænd knap nok, for det har taget lidt længere tid; vi skulle jo have loven færdig først, før det lykkedes at få færdiggjort udarbejdelsen af de ganske omfattende vejledende bestemmelser om brugen af lokalnævnene. De er faktisk først rigtig trådt i kraft nu i disse måneder, og derfor kan der naturligvis ikke være tale om nu at vurdere, hvordan de nye nævnsregler virker. Jeg har ingen hensigt om at komme med forslag til lov om ændring af disse nye regler, før det viser sig, om de måtte virke på en ringe måde, og det kan ikke opklares i løbet af et år eller to. Som udgangspunkt må de fungere i den samme periode som de nyvalgte kommunalbestyrelser. Det må være rimeligt at tage en 4 års periode og se, hvordan den forløber.

Til gengæld vil jeg sige til hr. Nør Christensen, at jeg regner med, at man fra politiets side lever op til de forventninger, lokalnævnreglerne stiller også til politiets medvirken. Det tror jeg også man vil gøre. Vi har haft mange drøftelser med politiets organisationer i samarbejdet om at udarbejde disse vejledende regler. Selv om der har været en vis skepsis – det har der været, fordi man fra politiets side har fundet mange af de angreb, der har været, urimelige – er det mit indtryk,

at man nu vil samarbejde om at få de nye regler til at fungere bedst muligt.

I øvrigt har jeg ikke kommentarer til enkeltheder, men debatten har efterladt det ganske klare indtryk hos mig, at en mere grundig drøftelse af politiets rolle i samfundet kunne være værdifuld. Det er baggrunden for, at justitsministeriet har inviteret retsudvalget til et 2 dages seminar i løbet af marts måned, hvor vi vil kunne tage en sådan omfattende drøftelse. Jeg har indtryk af, at der er et stærkt behov for det.

Knud Lind (FP):

Jeg bemærkede, at hr. Wilhjem gik meget let hen over § 113 b i lovforslag nr. L 32 for så vidt angår efterretningstjenesten. Hvis man skal gå ud fra lovforslaget, så optræder VS reelt som håndlanger for KGB eller andre i østlandene. Hvis man gik ind for den radiokontrolmulighed, VS foreslår – ja, det er muligt, at det skuffer hr. Wilhjem – så ville det formentlig blot medføre øgede udgifter for justitsministeriet til avanceret radioudstyr, der allerede findes i dag, f.eks. kodeudstyr eller specialudstyr, der hakker radiobølgerne i stykker og sender det, og andet udstyr, som er i stand til at omsætte det igen. Det vil sige, at hr. Wilhelms forslag ikke er fem flade øre værd.

Jeg har fået en konkurrent her i folketinget, sagde hr. Wilhjem. Nej, jeg har fået en kollega her i folketinget. Tidligere hed det sig, at Knud Lind ikke var udtryk for, hvad der rørte sig i politiet som gennemsnit. Det har hr. Wilhjem og hr. Bernhard Baunsgaard tidligere sagt fra denne talerstol. Nu er sandhedens time imidlertid kommet for VS m.fl., idet man til sin store »forundring« har opdaget, dels ved at læse Dansk Politi, dels ved at høre min kollega fra denne talerstol, at jeg egentlig talt har været i god overensstemmelse med, hvad politifolk normalt tænker specielt om partiet VS.

Hr. Bernhard Baunsgaard talte om, at unge mennesker forløb sig, og sagde, at det var tilgiveligt. Nu vel, man kunne måske have sagt: politisk styrede unge, styret af politiske bagmænd – er det pludselig at forløbe sig? Nej, det mener jeg slet ikke. Hr. Bernhard Baunsgaard har jo selv været til møde på Panuminstituttet med de unge mennesker,

[Knud Lind]

som forløb sig, og ved udmærket godt, at det ikke var nogen tilfældighed.

For så vidt angår tåregas osv. må jeg nok sige, at man har ynket dem forfærdeligt, de er jo nærmest invalidepensionister alle sammen. Skulle de være invalidepensionister, så skulle samtlige militærpersoner, der har af-tjent dansk værnepligt, også være invalidepensionister i dag. De har jo alle sammen prøvet den tur med tåregas, men det ser ud til, at de klarer sig alligevel.

Vedrørende undersøgelse af klager over politiet vil jeg godt sige til slut til hr. Wilhjelm, at en af de ting, man fra politiets side har hæftet sig ved, når man taler om at få ændre til at undersøge klager over politiet, er, at de ikke er faguddannede på området.

(Kort bemærkning).

Bernhard Baunsgaard (RV):

Ja, det var udtrykket »forløbe sig«. Jeg kan tydeligt huske, at jeg brugte det. Det er et udtryk, som dækker en hel del af det, der sker, når unge reagerer. Men jeg indrømmer blankt, at det ikke er præcist nok. Jeg skulle måske hellere have sagt, at det er tilgiveligt, at de unge ikke overholder alle de regler, der gælder i samfundet, når de må finde sig i, at der det ene år efter det andet ikke sker noget med hensyn til løsning af de problemer, der vitterlig er, og de må se på, at myndighederne f.eks. sløser med at træffe bestemmelse om brug af boliger og bevaringsværdige bygninger eller er 4 år om at bestemme sig til, hvad en bestemt bygning, de køber, skal bruges til.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslagene henvises til retsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere på dagsordenen.

Boligudvalget har afgivet betænkning over:

Forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter. (Mindretalsrepræsentation i institutternes bestyrelser, kommunalt garanti-rede lån samt udvidet ejerskiftebelåning). (Lovforslag nr. L 47).

Forslag til lov om ændring af lov om realkreditinstitutter. (Ændring af vilkårene for optagelse af lån til ejerskifte). (Lovforslag nr. 50).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Arbejdsmarkedsudvalget (3/2 82):

Udtræder: Birgith Mogensen (CD)

Ny stedf.: Arne Melchior (CD)

Det energipolitiske udvalg (3/2 82):

Udtræder: Emmert Andersen (CD)

Nyt medl.: Birte Nyby Sørensen (CD)

Udv. om off. arbejder (3/2 82):

Udtræder: Emmert Andersen (CD)

Ny stedf.: Birte Nyby Sørensen (CD)

Udv. ang. vidensk. forskning (3/2 82):

Udtræder: Emmert Andersen (CD)

Ny stedf.: Birte Nyby Sørensen (CD)

Skatte- og afgiftsudvalget (3/2 82):

Udtræder: Emmert Andersen (CD)

Nyt medl.: Birte Nyby Sørensen (CD)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 4. februar 1982, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henviser til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 18.15